

پژوهشکده شورای نگهبان

گزارش کارشناسی

پرونده‌های دیوان عدالت اداری در خصوص:

تقاضای ابطال «مواد (۲۷) و (۲۸) آئین‌نامه اجرایی قانون
شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۴/۷/۱۷ هیأت وزیران»

کد گزارش: ۹۶۰۲۰۱۶

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۲/۲۵

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

گزارش کارشناسی پرونده‌های دیوان عدالت اداری

موضوع:

تقاضای ابطال «مواد (۲۷) و (۲۸) آئین‌نامه اجرایی قانون
شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۴/۷/۱۷ هیأت وزیران»

تهیه و تنظیم:

محمد امین ابریشمی‌راد

نظارت:

محمد فراهانی

پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۶۰۲۰۱۶

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۶/۰۲/۲۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش کارشناسی پرونده‌های استعلامی دیوان عدالت اداری

موضوع شکایت: تقاضای ابطال «مواد (۲۷) و (۲۸) آئین‌نامه اجرایی قانون

شوراهای اسلامی کار مصوب ۱۳۶۴/۷/۱۷ هیأت وزیران»

شاکی: آقای سعید کنعانی

طرف شکایت: هیأت وزیران

جهت مغایرت شرعی: برخی از آیات قرآن کریم و احادیث معصومین

(علیهم‌السلام)

شماره و تاریخ نامه دیوان: ۱۳۹۵/۹/۱ - ۹۰۰۰/۲۱۰/۱۴۰۲۴۶/۲۰۰

مقدمه

شاکی به موجب تقدیم درخواستی، ابطال مواد (۲۷) و (۲۸) «آئین‌نامه اجرایی قانون شوراهای اسلامی کار»^۱ - مصوب ۱۳۶۴/۷/۱۷ - هیأت وزیران را که به موضوع انتخاب اعضای هیأت‌های تشخیص انحراف و انحلال شوراهای اسلامی کار پرداخته، به جهت مغایرت با موازین شرعی تقاضا کرده است. بر مبنای ادعای ایشان، با تصویب «اصلاحیه آئین‌نامه اجرایی شوراهای اسلامی کار» - مصوب ۱۳۶۵ - و حذف ماده (۲۸) آئین‌نامه اجرایی مصوب ۱۳۶۴، در

---

۱. البته در نامه دیوان عدالت اداری به دبیر محترم شورای نگهبان تقاضای ابطال مواد ۲۷ و ۲۹ آئین‌نامه مذکور شده است که با توجه به آخرین اصلاحات آئین‌نامه مزبور، تقاضای ابطال مواد ۲۷ و ۲۸ که در دادخواست شاکی نیز ذکر شده صحیح می‌باشد.

واقع هیأت وزیران شرایط حداقلی برای عضویت در هیأت‌های موضوع ماده (۲۲) «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار» را که در آئین‌نامه مذکور پیش‌بینی شده بود، لازم ندانسته و این امر منجر به عضویت افراد غیرصالح در هیأت‌های مزبور شده است. لذا، با توجه به صلاحیت‌های شبه قضایی هیأت‌های موضوع ماده (۲۲) «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار»، اجازه یافتن عضویت اعضای غیر صالح در هیأت‌های مزبور مغایر با موازین شرع است. در این گزارش با عطف توجه به ادله‌ی شاکه‌ی، به تبیین حقوقی موضوع پرداخته خواهد شد.

شرح و بررسی

شوراهای اسلامی کار که مرکب از نمایندگان کارگران و کارکنان هر واحد تولیدی می‌باشند، به استناد ماده (۱) «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار»^۱ - مصوب ۱۳۶۳- تشکیل شده‌اند و صلاحیت‌های خاصی برای آنها تعیین شده است.^۲ با تصویب «قانون کار» در سال ۱۳۶۹ نیز صلاحیت‌های جدیدی برای این شوراها پیش‌بینی شد.^۳

---

۱. ماده ۱- بمنظور تأمین قسط اسلامی و همکاری در تهیه برنامه‌ها و ایجاد هماهنگی در پیشرفت امور در واحدهای تولیدی، صنعتی، کشاورزی و خدمات، شورائی مرکب از نمایندگان کارگران و کارکنان به انتخاب مجمع عمومی و نماینده مدیریت بنام «شورای اسلامی کار» تشکیل می‌گردد.
تبصره ۱- مجمع عمومی هر واحد از کلیه کارگران و سایر کارکنان به استثناء مدیریت تشکیل می‌گردد.

۲. به عنوان نمونه بر طبق ماده (۱۳) قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار این شوراها مسئولیت ایجاد روحیه همکاری بین کارکنان هر واحد بمنظور پیشرفت سریع امور، همکاری با انجمن اسلامی در بالا بردن آگاهی کارکنان در زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی، بالا بردن آگاهی کارکنان در زمینه‌های اقتصادی، فنی، حرفه‌ای و نظایر آن، نظارت بر امور واحد بمنظور اطلاع از انجام صحیح کار و ارائه پیشنهاد سازنده به مسئولین مربوطه و بررسی شکایات کارکنان در مورد نارسائی‌های واحد و پیگیری موارد حقه و ... را برعهده دارند.

۳. به عنوان نمونه به موجب ماده (۲۷) قانون کار، اخراج کارگر و فسخ قرارداد صرفاً با موافقت شورای

به منظور نظارت بر شوراهای اسلامی کار و بررسی انحراف از وظایف قانونی، سلب عضویت اعضاء و یا صدور حکم انحلال این شوراهای، قانونگذار در ماده (۲۲) «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار»^۱ هیأت‌های خاصی را پیش‌بینی کرد که به عنوان هیأت‌های تشخیص شناخته می‌شوند. در هیأت‌های مذکور، سه نفر از نمایندگان شوراهای اسلامی کار به انتخاب شوراهای واحدهای منطقه (نمایندگان کارگران)، سه نفر از مدیران واحدهای منطقه به انتخاب خود آنان (نمایندگان کارفرمایان) و یک نماینده از وزارت کار و امور اجتماعی عضویت دارند. به منظور تبیین هرچه بیشتر شیوه انتخاب اعضای هیأت‌های موضوع ماده (۲۲)، هیأت وزیران در مواد (۲۷) تا (۲۹) «آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار»^۲ -مصوب ۱۳۶۴- ضوابطی را تعیین نمود. البته، به

→

اسلامی کار مجاز دانسته شده است و بر طبق ماده (۱۵۷) قانون کار هرگونه اختلاف فی‌مابین کارگر و کارفرما در مرحله اول از طریق سازش مستقیم در شورای اسلامی کار حل و فصل خواهد شد.

۱. ماده ۲۲- بمنظور بررسی و تشخیص انحراف شوراها از وظایف قانونی خود و انحلال آنها (موضوع اصل ۱۰۶ قانون اساسی) در هر منطقه هیأتی تشخیص انحراف و انحلال شوراها مرکب از ۷ نفر بشرح زیر تشکیل میگردد:

الف- سه نفر از نمایندگان شوراهای اسلامی کار به انتخاب شوراهای واحدهای منطقه.

ب- سه نفر از مدیران واحدهای منطقه انتخاب خود آنان.

ج- یک نفر نماینده از وزارت کار و امور اجتماعی.

۲. ماده ۲۷- وزارت کار و امور اجتماعی برای تشکیل هیئت تشخیص بطور رسمی و کتبی از کلیه شوراها و مدیران منطقه دعوت بعمل می‌آورد تا ظرف یک هفته نسبت به اعلام کاندیداهای خود اقدام نمایند و پس از پایان مهلت مقرر در فوق، طی ارسال آگهی، اسامی کاندیداها و همچنین زمان و مکان انجام انتخابات را که یک هفته بعد خواهد بود، به اطلاع آنان خواهد رساند.

ماده ۲۸- (منسوخه ۱۳۶۵/۰۹/۱۶) کاندیداهای عضویت در هیئت تشخیص باید دارای شرایط زیر باشند:

الف- عدم گرایش به احزاب، سازمانها و گروههای غیرقانونی و مخالف جمهوری اسلامی.

ب- برخورداری از صداقت، امانت و اشتها به حسن اخلاق.

ج- تابعیت ایران.

←

موجب اصلاحیه مورخ ۱۳۶۵/۹/۱۶ هیأت وزیران، ماده (۲۸) آئین‌نامه مزبور حذف گردید و ماده (۲۹) جایگزین آن شد.^۱ ذکر این نکته لازم است که بر طبق ماده (۲۸) آئین‌نامه اولیه که در حال حاضر حذف شده، کاندیداهای عضویت در هیأت تشخیص باید دارای شرایط خاص ذیل می‌بودند:

الف- عدم گرایش به احزاب، سازمان‌ها و گروه‌های غیرقانونی و مخالف جمهوری اسلامی؛ ب- برخورداری از صداقت، امانت و اشتها به حسن اخلاق؛ ج- تابعیت ایران».

لذا، به اعتقاد شاکی، با حذف ماده مزبور، در حال حاضر هیچ شرایط ویژه‌ای برای عضویت در هیأت‌های تشخیص پیش‌بینی نشده است که با توجه به صلاحیت‌های قضایی این هیأت در سلب عضویت یا انحلال شوراهای اسلامی کار، پذیرش صلاحیت چنین هیأتی مغایر با آیات متعدد قرآن کریم که به موضوع «تقیح تسلط کفار بر مسلمانان» پرداخته^۲ و احادیث معصومین

→

ماده ۲۸ (ماده ۲۹ سابق) - جلسات نمایندگان شوراها و یا مدیران منطقه، بمنظور انتخاب اعضاء هیئت تشخیص که بطور جداگانه‌ای صورت خواهد گرفت، با حضور حداقل دو سوم دعوت شدگان رسمیت یافته و رأی‌گیری بعمل خواهد آمد و چنانچه حد نصاب لازم حاصل نشود، مجدداً از نمایندگان شوراها و مدیران دعوت بعمل آمده و در جلسه بعدی که حداکثر یک هفته پس از جلسه اول، با حضور نصف بعلاوه یک دعوت شدگان تشکیل و رأی‌گیری بعمل می‌آید و در صورتی که حد نصاب اخیر نیز حاصل نشده پس از دریافت اسامی کاندیداها از شوراها و مدیران، اخذ رأی بصورت مکاتبه‌ای توسط وزارت کار و امور اجتماعی صورت خواهد گرفت.

۱. بند ۲- ماده ۲۸ لغو و شماره مواد بعدی مصوبه بترتیب اصلاح گردد.

۲. شاکی در شکایت خود به آیات ذیل اشاره نموده‌اند:

آیه ۳۸ سوره شوری: «وَ الَّذِینَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَ اَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ اَمْرُهُمْ شُورٰی بَیْنَهُمْ وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ»

آیه ۶۵ سوره نساء: «فَلَا وَ رَبِّكَ لَا یُؤْمِنُونَ حَتّٰی یُحَكِّمُوْكَ فِیْمَا شَجَرَ بَیْنَهُمْ ثُمَّ لَا یَجِدُوْا فِیْ اَنْفُسِهِمْ

←

(علیهم السلام) مبنی بر «پرهیز از پذیرش ولایت کفار»^۱ و قاعده فقهی «نفی سیل» و ... می‌باشد. بر این اساس، شاکي پرونده، عدم ذکر شرایط لازم برای عضویت در هیأت‌های موضوع ماده (۲۲) «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار» را دلیل بر مغایرت این هیأت‌ها با موازین شرع دانسته است.

در مقام تحلیل ادعاهای شاکي، ذکر این نکته لازم است که همانطور که ایشان نیز تأکید کرده‌اند، بر طبق ماده (۲) «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار»، شرایط خاصی همچون «اعتقاد و التزام عملی به اسلام و ولایت فقیه و وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران» (بند ج)، «عدم گرایش به احزاب و سازمانها و گروههای غیرقانونی و گروههای مخالف جمهوری اسلامی» (بند د)، «برخورداری از صداقت و امانت و عدم اشتها به فساد اخلاق» (بند ز) و «عدم وابستگی به رژیم سابق و نداشتن سابقه محکومیت کیفری که به حکم دادگاه

→

حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا»

آیه ۱۴۱ سوره نساء: «الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فِتْحٌ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَ نَمْنَعُكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا»

آیه ۴۴ سوره مائده: «إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَ نُورٌ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَ الرِّبَّانِيُّونَ وَ الْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُخْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَ كَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوْنَ النَّاسَ وَ أَخْشَوْنَ اللَّهَ وَ لَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَ مَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ»

آیه ۱۱۸ سوره آل عمران: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَ دُؤًا مَا عَنْتُمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْيَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَ مَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ»

۱. حدیث اعتلا از پیامبر اکرم (صلی..علیه‌وآله): «الإسلام یعْلُو و لا یُعْلَى علیه و ...»

احادیث ابو خدیجه از امام جعفر صادق (علی‌السلام): «إِيَّاكُمْ أَنْ يَحَاكِمَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا إِلَى أَهْلِ الْجَوْرِ وَ لَكِنْ انظُرُوا إِلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ يَعْلَمُ شَيْئًا مِنْ قَضَائِنَا فَاجْعَلُوهُ بَيْنَكُمْ فَإِنِّي قَدْ جَعَلْتُهُ قَاضِيًا فَتَحَاكَمُوا إِلَيْهِ.» و «بِإِذَا وَقَعَتْ بَيْنَكُمْ خُصُومَةٌ أَوْ تَدَارَى فِي شَيْءٍ مِنَ الْأَخْذِ وَ الْعَطَاءِ أَنْ تَحَاكَمُوا إِلَى أَحَدٍ مِنْ هَؤُلَاءِ الْفَسَاقِ. اجْعَلُوا بَيْنَكُمْ رَجُلًا قَدْ عَرَفَ حَلَالَنَا وَ حَرَامَنَا فَإِنِّي قَدْ جَعَلْتُهُ عَلَيْكُمْ قَاضِيًا.»

موجب محرومیت از حقوق اجتماعی شده باشد» (بند ح)، برای انتخاب‌شوندگان در شوراهای اسلامی کار لازم دانسته شده است. لذا، با توجه به اینکه علی‌الاصول سه نفری که از بین اعضای شوراهای اسلامی کار برای عضویت در هیأت‌های موضوع ماده (۲۲) انتخاب می‌شوند، واجد شرایط مذکور می‌باشند، بنابراین، چنین شبهه‌ای در خصوص این دسته از اعضا وجود ندارد. اما در خصوص سه نفری که به عنوان نمایندگان مدیران واحدهای منطقه در هیأت‌های مذکور انتخاب می‌شوند، همانطور که شاکی بیان داشته است با حذف ماده (۲۸) سابق آئین‌نامه اجرایی قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار این اشکال وجود دارد که سه عضو هیأت‌های مذکور که به نمایندگی از مدیریت واحدها در این هیأت‌ها عضویت دارند در حال حاضر هیچ‌گونه شرایط خاصی لازم ندارند.

بنا بر آنچه گفته شد، به منظور اظهارنظر در خصوص این پرونده لازم است تا موارد ذیل مدنظر فقهای معزز شورای نگهبان باشد:

۱) بنا بر توضیحات گفته شده، روشن است که تقاضای شاکی، ابطال مواد (۲۷) و (۲۸) آئین‌نامه فعلی «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار» نیست، چراکه مواد مذکور تنها به تعیین تشریفات انتخاب اعضای هیأت تشخیص اشاره دارند. بلکه، به نظر می‌رسد شاکی تقاضای ابطال آن قسمت از «اصلاحیه آئین‌نامه اجرایی قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار» -مصوب ۱۳۶۵- را دارد که اقدام به حذف ماده (۲۸) سابق کرده است. لذا، خواسته شاکی در این شکایت به نظر ایراد دارد و حداقل بایستی ایشان تقاضای ابطال بند «۲» «اصلاحیه آئین‌نامه اجرائی شوراهای اسلامی کار» -مصوب ۱۳۶۵/۹/۱۶- را می‌کرد.

۲) قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار که در بند «ب» ماده (۲۲) آن، «سه نفر از مدیران واحدهای منطقه [به] انتخاب خود آنان» به عنوان اعضای هیأت تشخیص انحراف و انحلال شوراها انتخاب شده‌اند، با تأیید شورای نگهبان ابلاغ شده است؛ لذا، در صورتی که عدم ذکر شرایط اعضای این هیأت مغایر با موازین شرع می‌بود، علی‌الاصول فقهای وقت شورای نگهبان ترکیب این هیأت را به جهت مدنظر شاکی مغایر با موازین شرع اعلام می‌کردند. علی‌ای حال، اعلام مغایرت آئین‌نامه هیأت وزیران در جایی که قانون مربوطه ساکت بوده و به تأیید شورای نگهبان رسیده و آئین‌نامه هیأت وزیران نیز در آن زمینه ساکت است بعید به نظر می‌رسد.

۳) در مواد مختلف «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار» بر صلاحیت دادگاه صالح، جهت رسیدگی قضایی به آراء هیأت تشخیص موضوع ماده (۲۲) این قانون تأکید شده است. به عنوان نمونه در ماده (۵)^۱، تبصره «۱» ماده (۷)^۲ و تبصره ذیل ماده (۲۴)^۳ این قانون امکان شکایت از آرای هیأت تشخیص راجع

---

۱. ماده ۵- شورای منحل شده در صورت اعتراض می‌تواند بر مبنای اصل ۱۰۶ قانون اساسی به دادگاه صالح شکایت نماید حداکثر فرصت برای اعتراض ده روز از تاریخ ابلاغ می‌باشد دادگاه موظف است خارج از نوبت رسیدگی نماید.

۲. ماده ۷- سلب عضویت هر یک از اعضاء شورا مبنی بر تخلف از وظایف قانونی و یا فقدان شرایط مذکور در ماده ۲ به پیشنهاد حداقل دو سوم مجموع اعضاء با تأیید هیأت موضوع ماده ۲۲ امکان‌پذیر خواهد بود. تبصره ۱- فردی که از وی سلب عضویت شده طبق ماده ۵ حق اعتراض به دادگاه صالح را خواهد داشت و دادگاه موظف است خارج از نوبت رسیدگی نماید.

۳. ماده ۲۴- وظایف هیأت موضوع ماده ۲۲ عبارت است از:

۱- ...

تبصره- شورا در صورت اعتراض به رأی هیأت موضوع ماده ۲۲ می‌تواند به دادگاه صالح شکایت نماید و دادگاه موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی کند.

به سلب عضویت و یا انحلال شوراهای اسلامی کار پیش‌بینی شده است. لذا، آراء هیأت مذکور قطعی نبوده و می‌تواند در دادگاه صالح مورد رسیدگی مجدد قرار گیرد. (۴) با عطف توجه به نامه شماره ۹۵/۱۰۲/۲۰۰۳ مورخ ۱۳۹۵/۶/۲ قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان به رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری^۱، نظر به اینکه در «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار» امکان شکایت از آراء هیأت‌های موضوع ماده (۲۲) این قانون در «دادگاه صالح» پیش‌بینی شده است و بر طبق نظرات متعدد هیأت عمومی دیوان عالی کشور^۲، اصطلاح دادگاه صالح «ظهور بر دادگاه‌های عمومی دادگستری» دارد؛ بنابراین، امکان رسیدگی ماهوی به آراء هیأت مزبور در دادگاه‌های دادگستری وجود دارد و از این جهت به نظر می‌رسد که شکایت شاکی محکوم به رد است. از سوی دیگر، در صورتی که دیوان عدالت اداری را مرجع صالح جهت رسیدگی به آراء هیأت‌های موضوع ماده (۲۲) «قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار» بدانیم، برخلاف نظر مرقوم در نامه قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان، با توجه به اینکه بر طبق ماده (۶۳) «قانون تشکیلات و

---

۱. «به نظر اکثریت فقهای معظم عدم ذکر شرایط لازم از جمله اسلام، عدالت و وثاقت برای اعضای مذکور در هیأت‌های موضوع ماده ۶ آئین‌نامه انتخاب اعضاء هیأت‌های حل اختلاف و ماده ۷ آئین‌نامه انتخاب اعضاء هیأت‌های تشخیص، مواد مزبور خلاف موازین شرع می‌باشند زیرا اگر چه تصمیمات هیأت‌های مرقوم قابل شکایت در دیوان عدالت اداری است لکن بجهت اینکه دیوان رسیدگی ماهیتی نمی‌نماید و ذینفع حق مراجعه به مرجع قضایی را در این خصوص ندارد. علیهذا این مواد خلاف موازین شرع شناخته شدند.»

۲. رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور در مورد صلاحیت دادگاه‌های دادگستری در رسیدگی به اعتراض موضوع ماده ۳ قانون توزیع عادلانه آب: «تبصره ماده ۳ قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱ رسیدگی به اعتراض بر رأی وزارت نیرو را به دادگاه صالحه محول نموده که ظهور بر دادگاه‌های عمومی دادگستری دارد بنابراین رأی شعبه ۲۵ دیوان عالی کشور که بر وفق این نظر صادر شده صحیح و منطبق با موازین قانونی است.»

آئین دادرسی دیوان عدالت اداری^۱ امکان رسیدگی ماهوی به آراء هیأت‌های مزبور وجود دارد، بر مبنای نظر فقهای شورای نگهبان ظاهراً شکایت محکوم به رد است.

نتیجه‌گیری

هرچند که ادعای شاکی مبنی بر عدم وجود هیچ شرطی برای «مدیران واحدهای منطقه» که در هیأت تشخیص موضوع ماده (۲۲) قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار عضویت دارند صحیح می‌باشد و این موضوع می‌تواند توسط فقهای شورای نگهبان مغایر با موازین شرع شناخته شود؛ اما خواسته شاکی در این پرونده، تقاضای ابطال مواد (۲۷) و (۲۸) آئین‌نامه اجرایی قانون تشکیل شوراهای اسلامی کار می‌باشد که ارتباطی به شرایط اعضای این هیأت‌ها ندارد. از سوی دیگر، هیأت مزبور با تأیید قانون مربوطه توسط شورای نگهبان صلاحیت رسیدگی یافته است و امکان رسیدگی ماهوی به آراء آن برای دادگاه صالح (اعم از دادگاه‌های دادگستری یا دیوان عدالت اداری) پیش‌بینی شده است که از این جهت، بر مبنای نظر فقهای شورای نگهبان ظاهراً این شکایت رد خواهد شد.

---

۱. ماده ۶۳ - هرگاه شعبه رسیدگی کننده دیوان در مرحله رسیدگی به آراء و تصمیمات مراجع مذکور در بند (۲) ماده (۱۰) این قانون، اشتباه یا نقصی را ملاحظه نماید که به اساس رأی لطمه وارد نکند، آن را اصلاح و رأی را ابرام می‌نماید و چنانچه رأی واجد ایراد شکلی یا ماهوی مؤثر باشد، شعبه مکلف است با ذکر همه موارد و تعیین آنها، پرونده را به مرجع مربوط اعاده کند. مرجع مذکور موظف است مطابق دستور شعبه دیوان نسبت به رفع نقص یا ایرادهای اعلامی اقدام و سپس مبادرت به اتخاذ تصمیم یا صدور رأی نماید.

در صورتی که از تصمیم متخذه و یا رأی صادره مجدداً شکایت شود، پرونده به همان شعبه رسیدگی کننده ارجاع می‌شود. شعبه مذکور چنانچه تصمیم و یا رأی را مغایر قانون و مقررات تشخیص دهد، مستند به قانون و مقررات مربوط، آن را نقض و پس از اخذ نظر مشاورین موضوع ماده (۷) این قانون، مبادرت به صدور رأی ماهوی می‌نماید.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل مآبی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir